

**PEMBINAAN DAN PENGUJIAN MODUL PENGAJARAN ISYARAT
PERKATAAN BERFUNGSI BAGI MURID BERKEPERLUAN
PENDIDIKAN KHAS MASALAH PEMBELAJARAN
TANPA KOMUNIKASI LISAN**

AHMAD YAZID BIN YAHYA

**DISERTASI DIKEMUKAKAN BAGI MEMENUHI SYARAT UNTUK
MEMPEROLEH IJAZAH SARJANA PENDIDIKAN
(PENDIDIKAN KHAS)
(MOD PENYELIDIKAN DAN KERJA KURSUS)**

**FAKULTI PEMBANGUNAN MANUSIA
UNIVERSITI PENDIDIKAN SULTAN IDRIS**

2018

ABSTRAK

Kajian kuantitatif ini bertujuan untuk membina dan menguji modul pengajaran isyarat perkataan berfungsi (IPB) menggunakan isyarat tangan bagi kegunaan murid berkeperluan pendidikan khas masalah pembelajaran (BPKMP) tanpa komunikasi lisan. Seramai 134 orang peserta kajian, iaitu 115 orang guru pendidikan khas, tujuh orang pakar dan 12 orang murid BPKMP tanpa komunikasi lisan dipilih menggunakan multiphase sampling. Instrumen kajian terdiri daripada soal selidik, borang penilaian pakar, modul, ujian pra dan ujian pasca. Data dianalisis secara deskriptif dan inferens. Dapatan kajian menunjukkan 83.8% guru memerlukan modul pengajaran untuk mengajar murid BPKMP tanpa komunikasi lisan dan 81.3% guru mempunyai masalah menjalankan pengajaran dan berkomunikasi bersama murid BPKMP tanpa komunikasi lisan. Dapatan kajian menyenaraikan 70 perkataan berfungsi mengikut tema dan daripada senarai ini, 10 perkataan paling utama dikenalpasti, iaitu [duduk] (M=9.33), [makan] (M=9.30), [rumah] (M=9.23), [bapa] (M=9.23), [ibu] (M=9.20), [nasi] (M=9.20), [minum] (M=9.20), [sekolah] (M=9.17), [lelaki] (M=9.17) dan [perempuan] (M=9.13). Pengkaji mendapati tahap kesahan (M=0.68, SD=6.89), tahap kebolehpercayaan (M=0.94, SD=0.94) dan tahap kebolegunaan (M=0.81, SD=8.10) modul berada pada aras yang tinggi. Dapatan menunjukkan bagi kumpulan rawatan, skor ujian pra adalah 22.78% (M=0.23) dan skor ujian pasca adalah 58.89% (M=0.59). Manakala bagi kumpulan kawalan pula, skor ujian pra adalah 20.0% (M=0.20) dan skor ujian pasca adalah 22.78% (M=0.23). Kesimpulannya, modul pengajaran IPB dapat membantu guru pendidikan khas untuk berkomunikasi secara lebih berkesan bersama murid BPKMP tanpa komunikasi lisan dan meningkatkan kemahiran komunikasi murid BPKMP tanpa komunikasi lisan. Implikasi kajian menunjukkan bahawa modul pengajaran IPB amat sesuai diperluaskan penggunaannya di sekolah kerana pada kebiasaannya isyarat tangan hanya diajar kepada murid berkeperluan khas ketidak upayaan pendengaran dan tidak digunakan dalam pengajaran murid BPKMP. Modul pengajaran IPB yang dibina boleh digunakan sebagai panduan guru apabila mengajar murid BPKMP tanpa komunikasi lisan berinteraksi bersama ahli masyarakat.

THE DEVELOPMENT AND TESTING OF A FUNCTION WORD SIGNALS TEACHING MODULE FOR NON-VERBAL STUDENTS WITH LEARNING DISABILITIES

ABSTRACT

The main aim of this quantitative study is to develop and test a function word signals teaching module using sign language for non-verbal students with learning disabilities. Multiphase sampling had been used to select 134 participants in this study, which are 115 special education teachers, seven experts and 12 non-verbal students with learning disabilities. The research instruments were questionnaire, expert assessment form, module, pre-test and post-test. Descriptive and inferential statistics were used to analyze the objective of the study. The findings show that 83.8% of participants need teaching module to teach non-verbal students with learning disabilities and 81.3% participants faced problems in teaching and communicating with them. The findings listed 70 function words according to themes and from the listed function words, 10 main words were identified as the most important words namely [sitting] ($M=9.33$), [eating] ($M=9.30$), [house] ($M=9.23$), [father] ($M=9.23$), [mother] ($M=9.20$), [rice] ($M=9.20$), [drink] ($M=9.20$), [school] ($M=9.17$), [male] ($M=9.17$) and [female] ($M=9.13$). The researcher found that the validity level ($M=0.68$, $SD=6.89$), reliability level ($M=0.94$, $SD=9.40$) and usability level ($M=0.81$, $SD=8.10$) of the module was high. The results showed that for the treatment group, pre-test score was 22.78% ($M=0.23$) and the post-test score was 58.89% ($M=0.59$) while for the control group, pre-test score was 20.0% ($M=0.20$) and the post-test score was 22.78% ($M=0.23$). In conclusion, the IPB teaching module helps special education teachers to communicate more effectively with non-verbal students with learning disabilities. It also improved communication skills among non-verbal students with learning disabilities. The implication of the study shows that the IPB teaching module is appropriate to be used in schools because currently the sign language are only used to students with hearing impairment. Furthermore, the IPB teaching module can be used as guidance for teachers to improve communication skills among non-verbal students with learning disabilities during interacting with community members.

KANDUNGAN

Muka Surat

PENGAKUAN	ii
PENGESAHAN PENYERAHAN DISERTASI	iii
PENGHARGAAN	iv
ABSTRAK	v
ABSTRACT	vi
KANDUNGAN	vii
SENARAI JADUAL	xiv
SENARAI RAJAH	xvii
SENARAI SINGKATAN	xviii
BAB 1 PENDAHULUAN	
1.1 Pengenalan	1
1.2 Latar Belakang Kajian	3
1.3 Permasalahan Kajian	8
1.4 Tujuan Kajian	12
1.4.1 Objektif Kajian	12
1.4.2 Persoalan Kajian	13
1.4.3 Hipotesis Kajian	14
1.5 Kerangka Teoritik Kajian	15
1.5.1 Teori Pembelajaran Bruner	16
1.5.2 Komunikasi Augmentatif dan Alternatif	18

1.5.3	Iventori Perkataan Berfungsi	21
1.5.4	Reka Bentuk Instruksional Model Addie	22
1.6	Kerangka Konseptual Kajian	24
1.6.1	Teori Pembelajaran Bruner	24
1.6.2	Komunikasi Augmentatif dan Alternatif	25
1.6.3	Iventori Perkataan Berfungsi	27
1.6.4	Reka Bentuk Instruksional Model Addie	28
1.6.5	Modul Pengajaran Isyarat Perkataan Berfungsi	29
1.6.6	Murid BPKMP Tanpa Komunikasi Lisan	31
1.6.7	Pengajaran Bahasa	32
1.6.8	Penguasaan Isyarat dan Perkataan Berfungsi	33
1.7	Batasan Kajian	34
1.7.1	Kandungan dan Pengajaran Modul	35
1.7.2	Lokasi Kajian	35
1.7.3	Masa Kajian	36
1.7.4	Item Penilaian Ujian Pra dan Pasca	36
1.7.5	Peserta Kajian	37
1.8	Kepentingan Kajian	37
1.8.1	Pihak Berwajib	38
1.8.2	Murid BPKMP Tanpa Komunikasi Lisan	38
1.8.3	Ibu Bapa	39
1.8.4	Guru Pendidikan Khas Masalah Pembelajaran	39
1.9	Definisi Operasional	40
1.9.1	Pengajaran Bahasa	40
1.9.2	Murid BPKMP Tanpa Komunikasi Lisan	41

1.9.3	Komunikasi Augmentatif dan Alternatif	41
1.9.4	Perkataan Berfungsi	42
1.9.5	Komunikasi Isyarat	43
1.9.6	Isyarat Perkataan Berfungsi	44
1.10	Rumusan	44

BAB 2 TINJAUAN LITERATUR

2.1	Pengenalan	46
2.2	Teori Pembelajaran Kognitif Bruner	47
2.2.1	Teori Pembelajaran Kognitif	47
2.2.2	Teori Pembelajaran Kognitif menurut Bruner	50
2.3	Model Reka Bentuk Instruksional Modul Addie	53
2.4	Kemahiran Komunikasi	57

2.4.1	Definisi, Konsep dan Kepentingan Komunikasi	58
2.4.2	Komunikasi Lisan	60
2.4.3	Komunikasi Tanpa Lisan	63
2.4.4	Komunikasi Tulisan	67
2.5	Komunikasi Augmentatif dan Alternatif	69
2.5.1	Definisi dan Konsep Kaedah AAC	69
2.5.2	Bentuk dan Jenis Kaedah AAC	71
2.6	Murid Berkeperluan Pendidikan Khas Masalah Pembelajaran	77
2.6.1	Definisi dan Ciri Murid BPKMP	77
2.6.2	Jenis dan Permasalahan Murid BPKMP	80
2.7	Murid BPKMP Tanpa Komunikasi Lisan	83
2.7.1	Definisi dan Ciri Murid BPKMP Tanpa Komunikasi Lisan	83
2.7.2	Permasalahan Murid BPKMP Tanpa Komunikasi Lisan	87

2.8	Pengajaran Komunikasi Murid BPKMP Tanpa Komunikasi Lisan	92
2.8.1	Pengajaran Kemahiran Bahasa	92
2.8.2	Pengajaran Berasaskan Komunikasi Isyarat	97
2.8.3	Pengajaran Berbantuan Gambar Rajah	101
2.8.4	Pengajaran Berteraskan Perkataan Berfungsi	106
2.9	Pengajaran Berpandukan Modul	118
2.9.1	Ciri-Ciri Modul Pengajaran	119
2.9.2	Pengajaran Modul Bahasa dan Komunikasi	122
2.9.3	Kesahan dan Kebolehpercayaan Modul	126
2.10	Rumusan	130

BAB 3 METODOLOGI KAJIAN

3.1	Pengenalan	131
3.2	Reka Bentuk Kajian	132
3.3	Peserta Kajian	133
3.4	Lokasi Kajian	138
3.5	Instrumen Kajian	138
3.5.1	Fasa Pembinaan Modul	139
3.5.1.1	Soal Selidik Masalah Pengajaran dan Keperluan Modul	139
3.5.1.2	Soal Selidik Senarai Perkataan Berfungsi	142
3.5.1.3	Borang Penilaian Kesahan Modul	147
3.5.1.4	Borang Penilaian Kesesuaian Modul	152
3.5.2	Fasa Pengujian Modul	156
3.5.2.1	Ujian Saringan Murid BPKMP Tanpa Komunikasi Lisan	157
3.5.2.2	Modul Pengajaran Isyarat Perkataan Berfungsi	159

3.5.2.3	Borang Penilaian Penguasaan Perkataan	163
3.5.3	Kesahan dan Kebolehpercayaan Instrumen	167
3.5.3.1	Instrumen Tinjauan Masalah Pengajaran dan Keperluan Modul	168
3.5.3.2	Instrumen Tinjauan Perkataan Berfungsi	169
3.5.3.3	Instrumen Penilaian Kesahan Modul	171
3.5.3.4	Instrumen Penilaian Kesesuaian dan Kebolehpercayaan Modul	173
3.5.3.5	Instrumen Penilaian Penguasaan Perkataan	174
3.6	Proses Pengumpulan Data	176
3.6.1	Peringkat Tinjauan Literatur	176
3.6.2	Peringkat Tinjauan Masalah Pengajaran dan Keperluan Modul	177
3.6.3	Peringkat Tinjauan Perkataan Berfungsi	178
3.6.4	Peringkat Pembinaan Modul Pengajaran IPB	179
3.6.5	Peringkat Kesahan, Kesesuaian dan Kebolehpercayaan Modul	179
3.6.6	Peringkat Rintis Keberkesanan Modul Pengajaran	180
3.6.7	Peringkat Penambahbaikan Modul Pengajaran IPB	182
3.6.8	Peringkat Kuasi Eksperimental	183
3.7	Proses Penganalisisan Data	188
3.7.1	Analisis Statistik Deskriptif	188
3.7.2	Analisis Statistik Inferensi	189
3.7.3	Rumusan Analisis Data Persoalan Kajian	192
3.8	Rumusan	194
BAB 4 DAPATAN KAJIAN		
4.1	Pengenalan	196

4.2	Demografi Peserta Kajian	197
4.2.1	Penyertaan Peserta berdasarkan Fasa dan Peringkat Kajian	197
4.2.2	Peserta Kajian Kuasi Eksperimental	202
4.2.3	Peserta Kajian Kuasi Eksperimental berdasarkan Jantina	203
4.3	Masalah Pengajaran dan Keperluan Modul	204
4.3.1	Masalah Pengajaran Guru	204
4.3.2	Keperluan Pembinaan Modul Pengajaran	205
4.3.3	Reka Bentuk Modul Pengajaran	206
4.3.4	Rumusan Dapatan Masalah Pengajaran dan Keperluan Modul	208
4.4	Sepuluh Perkataan Utama bagi Perkataan Berfungsi	208
4.5	Perkataan Berfungsi Mengikut Tema	210
4.5.1	Susunan Keutamaan Tema Perkataan	210
4.5.2	Tema Makanan dan Minuman	212
4.5.3	Tema Ahli Keluarga/Diri/Orang	213
4.5.4	Tema Alatan/Barangan Lazim	214
4.5.5	Tema Perbuatan Lazim	215
4.5.6	Tema Pakaian dan Aksesori	216
4.5.7	Tema Lokasi/Tempat/Sudut/Bahagian Rumah	217
4.5.8	Rumusan Dapatan Perkataan Berfungsi	218
4.6	Kesahan Modul Pengajaran IPB	218
4.7	Kesesuaian Penggunaan Modul Pengajaran IPB	220
4.8	Kebolehpercayaan Modul Pengajaran IPB	221
4.9	Tahap Perubahan Pembelajaran Perkataan Berfungsi	222
4.9.1	Dapatan Statistik Deskriptif Penguasaan Perkataan	223
4.9.2	Hipotesis Perbandingan Ho1	226

4.9.3	Hipotesis Perbandingan Ho2	228
4.9.4	Hipotesis Perbandingan Ho3	229
4.9.5	Hipotesis Perbandingan Ho4	230
4.9.6	Rumusan Dapatan Hipotesis Perbandingan	231
4.10	Rumusan Dapatan Kajian	232
BAB 5 PERBINCANGAN DAN KESIMPULAN		
5.1	Pengenalan	236
5.2	Perbincangan dan Ringkasan Permasalahan Kajian	237
5.2.1	Masalah Pengajaran dan Keperluan Modul	238
5.2.1.1	Masalah Pengajaran dalam Kalangan Guru	238
5.2.1.2	Keperluan Modul Pengajaran	240
5.2.2	Senarai Perkataan Berfungsi	246
5.2.2.1	Sepuluh Perkataan Utama bagi Perkataan Berfungsi	247
5.2.2.2	Perkataan Berfungsi Mengikut Tema	249
5.2.3	Kesahan, Kesesuaian dan Kebolehpercayaan Modul	251
5.2.3.1	Kesahan Modul Pengajaran IPB	251
5.2.3.2	Kesesuaian Modul Pengajaran IPB	252
5.2.3.3	Kebolehpercayaan Modul Pengajaran IPB	253
5.2.4	Tahap Perubahan Pembelajaran Perkataan Berfungsi	254
5.3	Cadangan dan Saranan	258
5.4	Kesimpulan	261
RUJUKAN		264
LAMPIRAN		285

SENARAI JADUAL

No. Jadual	Muka Surat
2.1 Rumusan Elemen Model Addie	55
2.2 Senarai Perkataan Berfungsi Dolch	111
2.3 Senarai Perkataan Awalan/Asas	113
2.4 Senarai 25 Perkataan Asas bagi Kanak-Kanak	114
2.5 Senarai Perkataan Berfungsi Inventori Cahaya	115
2.6 Jenis Perkataan Berfungsi berdasarkan Persekitaran Murid	116
2.7 Tema dan Unit Kosa Kata Perkataan Berfungsi Addington	117
3.1 Pecahan Peserta Kajian berdasarkan Fasa Penyelidikan	134
3.2 Analisis Item Soal Selidik Masalah Pengajaran dan Keperluan Modul	140
3.3 Analisis Tema Perkataan Berfungsi	143
3.4 Analisis Item Senarai Perkataan Berfungsi	144
3.5 Analisis Item Soal Selidik Kesahan Modul	148
3.6 Analisis Item Soal Selidik Kesesuaian Modul	152
3.7 Kesahan Instrumen Tinjauan Masalah Pengajaran dan Keperluan Modul	168
3.8 Kebolehpercayaan Instrumen Tinjauan Masalah Pengajaran dan Keperluan Modul	169
3.9 Kesahan Instrumen Tinjauan Perkataan Berfungsi	169
3.10 Kebolehpercayaan Instrumen Tinjauan Perkataan Berfungsi	170
3.11 Kesahan Instrumen Penilaian Kesahan Modul	171
3.12 Kebolehpercayaan Instrumen Penilaian Kesahan Modul	172

3.13	Kesahan Instrumen Penilaian Kesesuaian dan Kebolehpercayaan Modul	173
3.14	Kebolehpercayaan Instrumen Penilaian Kesesuaian dan Kebolehpercayaan Modul	173
3.15	Kesahan Instrumen Penilaian Penguasaan Perkataan	174
3.16	Kebolehpercayaan Instrumen Penilaian Penguasaan Perkataan	175
3.17	Rumusan Analisis Data Persoalan Kajian	192
4.1	Analisis Peserta berdasarkan Peringkat Kajian	197
4.2	Peserta Kajian Kuasi Eksperimental	202
4.3	Peserta Kajian Kuasi Eksperimental berdasarkan Jantina	203
4.4	Dapatan Tinjauan Aspek Masalah Pengajaran	204
4.5	Dapatan Tinjauan Aspek Keperluan Pembinaan Modul Pengajaran	205
4.6	Dapatan Tinjauan Aspek Reka Bentuk Modul Pengajaran	206
4.7	Dapatan Tinjauan Sepuluh Perkataan Utama bagi Perkataan Berfungsi	209
4.8	Dapatan Tinjauan Keutamaan Tema Perkataan Berfungsi	210
4.9	Dapatan Tinjauan Tema Makanan dan Minuman	212
4.10	Dapatan Tinjauan Tema Ahli Keluarga/Diri/Orang	213
4.11	Dapatan Tinjauan Tema Alatan/Barangan Lazim	214
4.12	Dapatan Tinjauan Tema Perbuatan Lazim	215
4.13	Dapatan Tinjauan Tema Pakaian dan Aksesori	216
4.14	Dapatan Tinjauan Tema Lokasi/Tempat/Sudut/Bahagian Rumah	217
4.15	Dapatan Penilaian Kesahan Modul Pengajaran	219
4.16	Dapatan Penilaian Kesesuaian Modul Pengajaran IPB	220
4.17	Dapatan Kebolehpercayaan <i>Alpha Cronbach</i> Modul Pengajaran IPB	221
4.18	Dapatan Data Penguasaan Perkataan Berfungsi	224
4.19	Ujian Pra Penguasaan Perkataan Kumpulan Rawatan dengan Kumpulan Kawalan	227

4.20	Ujian Pasca Penguasaan Perkataan Kumpulan Rawatan dengan Kumpulan Kawalan	228
4.21	Perbandingan Min antara Ujian Pra dengan Ujian Pasca Kumpulan Rawatan	229
4.22	Perbandingan Min antara Ujian Pra dengan Ujian Pasca Kumpulan Kawalan	231
2.23	Rumusan Dapatan Kajian Pembinaan dan Pengujian Modul Pengajaran IPB	233

SENARAI RAJAH

No. Rajah	Muka Surat
1.1 Kerangka Teoritikal Kajian	23
1.2 Kerangka Konseptual Kajian	34
2.1 Model Reka Bentuk Instruksional Modul Addie	54
2.2 Cabang dan Bentuk Jenis Kaedah AAC	76
3.1 Pengubahsuaian Item Ujian Saringan WISC	158
3.2 Halaman Bahagian Asas Modul Pengajaran IPB	160
3.3 Halaman Bahagian Informasi dan Permasalahan Murid	161
3.4 Halaman Bahagian Pengajaran dan Pembelajaran	162
3.5 Kedudukan dan Kad Imbasan Isyarat Perkataan Berfungsi	163
3.6 Format Pengujian berdasarkan Kaedah Konvensional	166
3.7 Format Pengujian berdasarkan Kaedah Komunikasi Isyarat	166
3.8 Jejak Audit Proses Pengumpulan Data	187
4.1 Jantina Peserta Kajian	198
4.2 Pecahan Peserta Mengikut Jenis Kategori	199
4.3 Pecahan Peserta Mengikut Peringkat Kajian	200
4.4 Penguasaan Perkataan Kumpulan Rawatan	225
4.5 Penguasaan Perkataan Kumpulan Kawalan	226

SENARAI SINGKATAN

AAC	Komunikasi Augmentatif dan Alternatif
ADHD	<i>Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder</i>
BBM	Bahan Bantu Mengajar
BIM	Bahasa Isyarat Malaysia
BPKMP	Berkeperluan Pendidikan Khas Masalah Pembelajaran
GPK	Guru Pendidikan Khas
HA	Hipotesis Alternatif
Ho	Hipotesis Null
ICT	<i>Information and Communication Technology</i>
IPB	Isyarat Perkataan Berfungsi
KPM	Kementerian Pendidikan Malaysia
KTBM	Kod Tangan Bahasa Melayu
PdP	Pengajaran dan Pembelajaran
PECS	<i>Picturer Exchange Communication System</i>
PPD	Pejabat Pendidikan Daerah
PPKI	Program Pendidikan Khas Integrasi
PPM	Pembantu Pengurus Murid
SM	Sebelum Masihi
TMK	Teknologi Maklumat dan Komunikasi
WISC	<i>Wechsler Intelligence Scale for Children</i>

SENARAI LAMPIRAN

- A Permohonan Kebenaran Menjalankan Penyelidikan
(Kementerian Pendidikan Malaysia)
- B Borang Soal Selidik Tinjauan Masalah Pengajaran dan Keperluan Modul
(GPK Masalah Pembelajaran)
- C Borang Soal Selidik Tinjauan Perkataan Berfungsi
(GPK Masalah Pembelajaran)
- D Borang Penilaian Kesahan Modul Pengajaran IPB
(Pakar Masalah Pembelajaran dan Komunikasi Isyarat)
- E Borang Penilaian Kesesuaian Modul Pengajaran IPB
(GPK Masalah Pembelajaran)
- F Ujian Saringan Pemilihan Murid BPKMP Tanpa Komunikasi Lisan
(*Weshler Intelligence Scale for Children*)-online
- G Modul Pengajaran Isyarat Perkataan Berfungsi
(Modul Pengajaran Guru)
- H Borang Penilaian Penguasaan Perkataan
(Kaedah Konvensional - Ujian Pra & Ujian Pasca)
- I Borang Penilaian Penguasaan Perkataan
(Kaedah Isyarat - Ujian Pasca)
- J Perakuan Penglibatan Kajian Pengujian Modul Pengajaran IPB
(GPK Masalah Pembelajaran)
- K Borang Penglibatan dan Kebenaran Peserta Kajian
(Ibu Bapa / Pengjaga / Waris)

BAB 1

PENDAHULUAN

1.1 Pengenalan

Pendidikan bagi murid berkeperluan pendidikan khas masalah pembelajaran (BPKMP) di Malaysia telah lama digerakkan. Menurut Abdullah dan Che Rabiaah (2014), kedatangan British membawa perubahan terhadap corak pendidikan khas secara formal seawal tahun 1920 an. Pada peringkat awal, pendidikan khas lebih tertumpu pada murid bermasalah penglihatan dan pendengaran. Mohd Anuar (2012) menyatakan, para sukarelawan merupakan perintis bagi program pendidikan khas secara formal sejak sebelum kemerdekaan. Sekitar tahun 1978, kerajaan mula menumpukan pada program pemulihan bagi murid bermasalah membaca, menulis dan mengira (3M). Manakala pada tahun 1988, kerajaan memulakan kelas rintis bagi program pendidikan khas masalah pembelajaran di Sekolah Kebangsaan Jalan Batu, Kuala Lumpur.

Pengajaran dan pembelajaran (PdP) murid BPKMP memerlukan pelbagai kaedah dan modifikasi pengajaran agar bersesuaian dengan ketidakupayaan murid. Menurut Ward (2014), terdapat banyak cara atau situasi dalam menjalankan pengajaran bagi murid BPKMP sama ada dengan cara tersendiri atau berdasarkan kurikulum yang ditetapkan. McBride dan Goedecke (2012), menekankan sesuatu modifikasi perlu memberi tumpuan kepada pengetahuan dan kemahiran berdasarkan keupayaan murid serta memastikan pengajaran lebih jelas dan intensif. Akta Pendidikan (1996), dengan jelas membenarkan seseorang guru membuat pengubahsuaian dalam melaksanakan Kurikulum Pendidikan Khas bagi mencapai tujuan dan matlamat pendidikan khas (Warta Kerajaan Persekutuan (2013) Peraturan-Peraturan Pendidikan (Pendidikan Khas)).

murid BPKMP seperti murid BPKMP tanpa komunikasi lisan. Permasalahan ini secara umumnya merujuk kepada ketidakupayaan murid berkomunikasi secara lisan. Ketidakupayaan ini memberi kesan secara langsung terhadap aspek komunikasi murid. Menurut Agoratus (2014), ketidakupayaan murid berkomunikasi menyebabkan mereka sering merasa kecewa kerana tidak mampu untuk menyampaikan maksud atau keperluan diri sendiri.

Secara umumnya dapat dikatakan, permasalahan pendidikan khas wujud dalam pelbagai bentuk, jenis dan sifat. Kepelbagaian ini menuntut guru untuk lebih berkemampuan dan berupaya memodifikasi pengajaran bagi memastikan PdP bersesuaian dengan ketidakupayaan murid. Ketidakupayaan berkomunikasi lisan murid BPKMP tanpa komunikasi lisan mengakibatkan murid bermasalah dalam

menjalankan interaksi atau berkomunikasi dengan individu dalam persekitaran mereka. Oleh itu penerapan komunikasi alternatif wajar dilakukan sebagai menggantikan komunikasi lisan dan seterusnya membantu murid berkomunikasi atau berinteraksi dengan individu dalam persekitaran mereka.

1.2 Latar Belakang Kajian

Pendidikan khas merupakan satu bidang yang luas dengan pelbagai jenis kategori, isu, aspek atau permasalahan. Salah satu bentuk permasalahan yang wujud dalam pendidikan khas adalah murid BPKMP tanpa komunikasi lisan atau turut dikenali dengan terma *nonverbal learning disabilities* (NVLD). Permasalahan ini umumnya merujuk kepada ketidakupayaan murid BPKMP berkomunikasi secara lisan dan ia tidak bersifat secara tunggal kerana wujud secara bersama dengan permasalahan lain. Ketidakupayaan ini menjadikan murid menjadikan murid mempunyai lebih dari satu ketidakupayaan yang turut dikenali dengan terma ketidakupayaan pelbagai atau *multiple disabilities*.

Menurut Hahn (2004) murid BPKMP tanpa komunikasi lisan merujuk kepada murid BPKMP bermasalah dalam fungsi bahasa. Ketidakfungsian ini wajar diberi perhatian kerana menurut McCartney (2009) antara satu hingga tiga atau separuh daripada murid BPKMP mempunyai ketidakupayaan fungsi bahasa. Butcher (2009) turut menyatakan permasalahan murid BPKMP tanpa komunikasi lisan sebagai satu sindrom ketidakupayaan dalam persepsi sosial, kemahiran *visual-spatial*, mengkoordinasi kemahiran motor dan bermasalah matematik.

Berdasarkan ketidakupayaan murid BPKMP tanpa komunikasi lisan dari aspek komunikasi lisan, mengakibatkan murid bermasalah dalam interaksi. Pernyataan ini dipersetujui oleh Landwer (2008), yang menyatakan murid BPKMP tanpa komunikasi lisan mempunyai masalah dalam fungsi sosial. Cikeman-Semrud dan Glass (2008) turut menegaskan wujud hubungan antara kefahaman dengan aspek hubungan sosial, berdasarkan perbandingan. Hasil dari penelitian menunjukkan wujud perbezaan tahap penerimaan dan kefahaman, apabila murid BPKMP tanpa komunikasi lisan diasingkan dari murid BPKMP biasa dan murid normal.

Simpson (2008) menyatakan, masalah ketidakupayaan komunikasi lisan dalam kalangan murid BPKMP tanpa komunikasi lisan dapat ditangani dengan menggunakan kaedah gabungan *social skill training* dan interaksi berstruktur rakan sebaya. Gabungan kaedah ini dapat meningkatkan kemahiran sosial untuk memulakan dan mengekalkan sesuatu hubungan. Hasil dari penelitian terhadap teori-teori dan konsep yang lazim digunakan, Sampson mencadangkan *Model Social Facilitation* sebagai satu intervensi bagi meningkat interaksi, persepsi interpersonal dan meningkat kemahiran sosial murid BPKMP tanpa komunikasi lisan.

Aspek komunikasi atau interaksi merupakan perkara penting pada manusia untuk membolehkan manusia berhubung bagi memenuhi keperluan hidup masing-masing. Menurut Tim Mitra Guru (2007) komunikasi atau interaksi merupakan satu bentuk hubungan iaitu antara orang perseorangan, antara kelompok atau antara orang perseorangan dengan kelompok. Interaksi yang terbentuk hasil dari komunikasi boleh wujud tidak hanya bergantung kepada bahasa tetapi ia juga boleh terbentuk berdasarkan persekitaran atau tingkah laku manusia. Menurut Walayo, Suwardi,

Agung dan Tri Haryanto (2008) interaksi merupakan proses sosial melibatkan hubungan antara dua atau lebih individu untuk mencapai tujuan. Mila dan Ida (2006) pula menyatakan proses sosial adalah suatu interaksi atau hubungan timbal balik atau saling mempengaruhi antara manusia yang berlangsung sepanjang hidup dalam masyarakat. Tanpa interaksi maka tidak wujud kehidupan bersama. Manakala John (2011) merumuskan setiap perilaku dari makhluk sosial adalah interaksi.

Berdasarkan keunikan masalah murid BPKMP tanpa komunikasi lisan ia memerlukan kaedah dan cara tersendiri bagi menangani permasalahan ini. Modifikasi pengajaran merupakan salah satu cara yang wajar diaplikasikan oleh guru pendidikan khas (GPK) masalah pembelajaran. Menurut Mizan Adiliah (2001) pelaksanaan modifikasi pengajaran memerlukan sikap dan kefahaman guru yang mendalam terhadap profil atau maklumat diri murid bagi membolehkan modifikasi memberi kesan yang lebih baik serta memastikan amalan pengajaran berkesan dapat dilakukan dan bersesuaian dengan tahap kelemahan atau ketidakupayaan murid.

Modifikasi pengajaran bahasa merupakan antara intervensi yang boleh dilaksanakan. Menurut Bauckham (2013) pengajaran bahasa merupakan perkara penting dalam kehidupan bagi membolehkan manusia mengekspresikan hasrat dan pemikiran. Noor Aini (2010) menyatakan secara relatifnya pengajaran bahasa bagi murid BPKMP tanpa komunikasi lisan berkait rapat dengan pengajaran komponen Bahasa Malaysia. Berdasarkan Huraian Sukatan Pendidikan Khas, pengajaran komunikasi atau bahasa dinyatakan dengan jelas pada topik ke tujuh iaitu kemahiran komunikasi (Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM), 2004). Pada topik tersebut menyenaraikan komunikasi augmentatif sebagai salah satu sub topik pembelajaran.

Komunikasi augmentatif merujuk kepada komunikasi alternatif yang digunakan bagi menangani masalah dalam kalangan murid yang mempunyai masalah komunikasi lisan.

Modifikasi pengajaran bahasa bagi murid BPKMP tanpa komunikasi lisan harus dilihat dalam pelbagai aspek terutamanya dari segi keperluan dan ketidakupayaan murid menguasai komunikasi lisan. Ketidakupayaan murid mewajarkan komunikasi alternatif diajar kepada murid BPKMP tanpa komunikasi lisan bagi menggantikan komunikasi lisan. Menurut Soorya, Carpenter dan Warren (2013) komunikasi alternatif lazim digunakan bagi menangani permasalahan komunikasi dalam kalangan murid bermasalah komunikasi lisan atau kemahiran komunikasi lisan yang lemah. Terdapat banyak kaedah komunikasi alternatif

antaranya komunikasi augmentatif dan alternatif (ACC). *International Society for Augmentative and Alternative Communication (ISAAC)* (2014), menyatakan AAC adalah satu set alat dan strategi yang digunakan bagi menyelesaikan masalah komunikasi setiap hari. Komunikasi ini wujud dalam pelbagai bentuk seperti ucapan, pandangan yang dikongsi bersama, teks, gerak isyarat, ekspresi muka, sentuhan, isyarat, simbol, gambar, alat-alat penjana bunyi perkataan atau papan komunikasi dan lain-lain.

Berdasarkan keperluan dan ketidakupayaan murid, modifikasi pengajaran bahasa yang bersesuaian dijalankan, adalah berkonsepkan kaedah AAC. Terdapat tiga aspek utama modifikasi pengajaran bahasa iaitu dari aspek jenis komunikasi, kaedah pengajaran dan teras kandungan pengajaran. Modifikasi dari aspek jenis, merujuk kepada komunikasi berdasarkan konsep AAC iaitu komunikasi isyarat. Penguasaan

komunikasi isyarat khususnya isyarat asas mampu memberi impak yang besar kepada murid yang tidak mampu menguasai komunikasi lisan. Anderson (2001) menyatakan pengajaran komunikasi isyarat terhadap murid BPKMP tanpa komunikasi lisan menunjukkan hasil yang baik sepanjang 30 tahun yang lalu.

Modifikasi dari aspek kaedah pengajaran pula merujuk kepada pengaplikasian gambar rajah dalam sesi PdP. Menurut Carr dan Felce (2008) penggunaan gambar rajah mampu memberi hasil yang baik terutama bagi murid autisme. Tonzar, Lotto dan Job (2009), menyatakan pengajaran menggunakan gambar rajah menunjukkan hasil lebih yang baik, namun dari sudut yang lain ianya dipengaruhi oleh faktor umur. Lawton, Layton, Goldbart, Lacey dan Miller (2012), menegaskan penggunaan gambar rajah atau simbol dapat meningkatkan komunikasi murid BPKMP tanpa komunikasi

Manakala modifikasi dari aspek teras kandungan merujuk kepada pengajaran perkataan berfungsi dengan mengambil kira faktor persekitaran dan keperluan murid. Noor Aini (2010) menyatakan perkataan berfungsi merujuk kepada perkataan biasa atau kerap digunakan mengikut konteks persekitaran murid seperti rumah, sekolah, kedai, tandas, bilik tidur dan ruang tamu. Dari segi maksud perkataan Rohani (2004) menyatakan perkataan berfungsi merujuk perkataan yang semata-mata berfungsi sebagai tatabahasa. Manakala Alberto, Waugh, Fredrick dan Davis (2013) menyatakan pengenalan perkataan berfungsi, membolehkan murid atau individu menghubungkan diri dengan komuniti.

Permasalahan murid BPKMP tanpa komunikasi lisan dapat dirumuskan sebagai masalah yang berlaku disebabkan kerencatan perkembangan fungsi bahasa dan mengakibatkan murid tidak berupaya berkomunikasi secara lisan. Lantaran dari ketidakupayaan ini menyebabkan murid bermasalah dalam membina interaksi dengan individu dalam persekitaran mereka. Modifikasi pengajaran bahasa dengan penerapan konsep kaedah AAC sesuai digunakan bagi menangani permasalahan dalam kalangan murid BPKMP tanpa komunikasi lisan.

Dalam konteks kajian ini bentuk komunikasi yang dipilih adalah komunikasi isyarat manakala kaedah pengajaran adalah dengan berbantuan gambar rajah. Aspek teras kandungan pengajaran pula adalah berteraskan perkataan berfungsi berdasarkan persekitaran murid. Pemilihan jenis, bentuk dan teras kandungan pengajaran ini adalah berdasarkan keperluan dan keupayaan murid untuk menguasai komunikasi alternatif bagi menggantikan komunikasi lisan yang tidak mampu dikuasai mereka.

1.3 Permasalahan Kajian

Kegagalan interaksi atau berkomunikasi dalam kalangan murid BPKMP tanpa komunikasi lisan wujud disebabkan ketidakupayaan berkomunikasi secara lisan. Keupayaan komunikasi merupakan elemen penting dalam kehidupan bagi setiap manusia. Menurut Yogik (2013) komunikasi merupakan aspek penting dalam kehidupan manusia yang merupakan makhluk sosial yang saling berhubungan dan bergantung antara satu sama lain dengan individu dalam persekitaran mereka. Yogik

